

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi ve COVID-19 Döneminde Kadın İstihdamı

Ayşegül Taşöz Düşündere
1 Aralık 2020

"81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi 2020" Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) öncülüğünde, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde hazırlanmıştır.

Çerçeve

- Toplumsal cinsiyet eşitliği nedir?
- Neden bu çalışmayı hazırladık?
 - Analitik araçlara duyulan ihtiyaç
 - Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında küresel konumu
- Çalışmamızın kapsamı nedir?
 - Gösterge setimiz ve yaklaşımımız
- Temel bulgularımız
 - 81 il düzeyinde öne çıkan eğilimler
 - İller karneden nasıl faydalanabilir?
- COVID-19 döneminde 81 ilde kadın istihdamı

Toplumsal cinsiyet eşitliği nedir?

- İnsan hakları ve temel özgürlükler bağlamında, her türlü ayrımcılık, kabul edilemezdir
- Toplumsal cinsiyet eşitliği; bireylerin, cinsiyet temelli ayrımcılığa uğramadan; eşit hak, imkân ve olanaklara sahip olarak kamusal ve özel yaşamın her alanında yer alması, görülebilmesi, kararlara katılabilmesi, fırsatları değerlendirebilmesi, güçlenmesi, temsil edilmesi ve kaynaklara erişimi olarak ifade edilmektedir
 - ➔ Bu perspektif, hem uluslararası hem de ulusal çerçevede Türkiye'ye sorumluluklar yüklemektedir
 - CEDAW, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, SDG hedefleri, ...

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele için analitik araçlar kritik bir konumda

- Sayısal bir yaklaşım ile öncelikli ihtiyaç alanları tespit edilebilir ve öncelik durumuna göre bu alanlardaki eksikliklerin çözümüne yönelik stratejiler/politikalar geliştirilebilir
- Uluslararası çalışmalarda, sorun ve ihtiyaç alanlarını tespit etmek, olası reform alanlarını tanımlamak ve ilgili gelişmeleri takip etmek için ölçülebilir bir kaynak olarak endekslere başvurulmaktadır
 - AB, WEF, OECD, BM çalışmaları
 - Sağlık, eğitim, kadının güçlenmesi/temsili edilmesi ve ekonomik faaliyetlere katılım

Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında küresel konumu

UNDP GII’de, Türkiye’nin en başarılı olduğu alan, “sağlık alanı”

Türkiye, G-20 ülkeleri ve OECD ortalamasının Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi’ndeki 2019 performanslarına ait ısı haritası, gösterge değerleri

Ülke	İnsani Gelişme Endeksi Sıralaması	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği						
		Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi		Sağlık		Kadının Güçlenmesi		Kadınların İş Gücüne Katılımı, % (15 yaş ve üzeri)
		Sıra	Değer	Anne ölüm oranı, 100 bin canlı doğumda	Ergen doğurganlık oranı, (15–19 yaş arası 1000 kadın başına doğum)	Kadınların parlamentodaki temsil oranı, %	Kadınların lise mezuniyet oranı, % (25 yaş ve üzeri)	
Türkiye	59	66	0,305	16	26,6	17,4	44,3	33,5
Fransa	26	8	0,051	8	4,7	35,7	81,0	50,3
Güney Kore	22	10	0,058	11	1,4	17,0	89,8	52,8
İtalya	29	12	0,069	4	5,2	35,6	75,6	40,0
Kanada	13	18	0,083	7	8,4	31,7	100,0	60,9
Almanya	4	19	0,084	6	8,1	31,5	96,0	55,3
Japonya	19	23	0,099	5	3,8	13,7	95,2	51,4
Avustralya	6	25	0,103	6	11,7	32,7	90,0	59,7
İngiltere	15	27	0,119	9	13,4	28,9	82,9	57,1
Çin	85	39	0,163	27	7,6	24,9	75,4	61,3
ABD	15	42	0,182	14	19,9	23,6	95,7	56,1
Suudi A.	36	49	0,224	12	7,3	19,9	67,8	23,4
Rusya	49	54	0,255	25	20,7	16,1	96,3	54,9
Meksika	76	74	0,334	38	60,4	48,4	58,4	43,8
Arjantin	48	77	0,354	52	62,8	39,5	66,5	49,0
Brezilya	79	89	0,386	44	59,1	15,0	61,0	54,0
Güney Afrika	113	97	0,422	138	67,9	41,8	75,0	48,9
Endonezya	111	103	0,451	126	47,4	19,8	44,5	52,2
Hindistan	129	122	0,501	174	13,2	11,7	39,0	23,6
OECD			0,182	14	20,5	30,1	84,8	51,6

Türkiye’den düşük
değer/sıralama

Türkiye’nin
performansı

Türkiye’den yüksek
değer/sıralama

Kaynak: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Raporu 2019, TEPAV görselleştirmeleri

Not: Göstergeler endeks değerine sundukları katkılara göre renklendirilmiştir. Anne ölüm oranı ve ergen doğurganlık oranı haricindeki gösterge değerleri, endeks değerine doğru orantılı olarak yansımaktadır. Anne ölüm oranı ve ergen doğurganlık oranı, ters orantı ile endeks değerini etkilemektedir. Bu durum göstergelerin taşıdıkları anlamlar neticesinde belirlenirken, anne ölüm oranı ve ergen doğurganlık oranındaki daha düşük değerler daha olumlu bir tablo ile ilişkilendirilmektedir. Diğer göstergelerdeki daha düşük değerler ise daha az eşitlikçi bir tablo ile ilişkilendirilmektedir.

Gösterge setleri ve yöntemler değişse de UNDP GDI da benzer sonuçlara işaret ediyor

Türkiye, G-20 ülkeleri ve OECD ortalamasının Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi'ndeki 2019 performanslarına ait ısı haritası, gösterge değerleri

	İnsani Gelişme Endeksi Sıralaması	Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi									
		Değer	Grup	Doğuşta beklenen yaşam süresi, yıl		Beklenen öğrenim süresi, yıl		Ortalama öğrenim süresi, yıl		Kişi başına GSMH, 2011 PPP \$	
				Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Türkiye	59	0,924	4	80,3	74,4	15,9	16,9	6,9	8,4	15921	34137
Rusya	49	1,015	1	77,6	66,9	15,9	15,2	11,9	12,1	19969	30904
Brezilya	79	0,995	1	79,4	72,0	15,8	15,0	8,1	7,6	10432	17827
Amerika	15	0,991	1	81,4	76,3	16,9	15,7	13,5	13,4	44465	68061
Kanada	13	0,989	1	84,3	80,3	16,6	15,6	13,5	13,1	35118	52221
Arjantin	48	0,988	1	79,9	73,1	18,9	16,4	10,7	10,5	12084	23419
Fransa	26	0,984	1	85,4	79,6	15,8	15,2	11,2	11,6	33002	48510
Güney Afrika	113	0,984	1	67,4	60,5	14,0	13,3	10,0	10,5	9035	14554
Japonya	19	0,976	1	87,5	81,3	15,2	15,3	13,0	12,6	28784	53384
Avustralya	6	0,975	1	85,3	81,3	22,6	21,6	12,7	12,6	35900	52359
Almanya	4	0,968	2	83,6	78,8	17,0	17,2	13,7	14,6	38470	55649
İngiltere	15	0,967	2	83,0	79,5	18,0	17,1	12,9	13,0	28526	50771
İtalya	29	0,967	2	85,4	81,1	16,6	15,9	10,0	10,5	26471	46360
Çin	85	0,961	2	79,1	74,5	14,1	13,7	7,5	8,3	12665	19410
Meksika	76	0,957	2	77,8	72,1	14,6	14,0	8,4	8,8	11254	24286
Endonezya	111	0,937	3	73,7	69,4	12,9	12,9	7,6	8,4	7672	14789
Güney Kore	22	0,934	3	85,8	79,7	15,8	16,9	11,5	12,9	23228	50241
Suudi A.	36	0,879	5	76,6	73,8	15,8	17,6	9,0	10,1	18166	72328
Hindistan	129	0,829	5	70,7	68,2	12,9	11,9	4,7	8,2	2625	10712
OECD		0,976		83,0	77,7	16,6	16,0	11,9	12,1	31016	50530

Türkiye'den düşük
değer/sıralama

Türkiye'nin
performansı

Türkiye'den yüksek
değer/sıralama

Türkiye'nin G-20 ülkelerinin performansına yakınsaması için kadınların iş gücüne katılımını destekleyecek politikalara öncelik vermesi gerekiyor

Türkiye ve G-20 ülkelerinin Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki 2020 performanslarına ait ısı haritası, kadın/erkek oranlarına ait sıralama

Ülke	Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi Sıralaması	Ekonomik Katılım ve Fırsat Eşitliği Alt Endeksi	Ekonomik Katılım ve Fırsat Eşitliği					Eğitime Katılım Alt Endeksi	Eğitime Katılım				Sağlık ve Sağ Kalma Alt Endeksi	Sağlık ve Sağ Kalma		Siyasette Temsil Edilme Alt Endeksi	Siyasette Temsil Edilme		
			İş gücüne katılım, % (15-64 yaş)	Ücret eşitliği (anket), 1-7 ölçeği	Tahmini gelir, PPP, int. \$	Hakim, üst düzey görevli ve yönetici, %	Uzman ve teknik çalışanlar, %		Okuryazarlık oranı, % (15 yaş ve üzeri)	İlköğretim kayıtları, %	Ortaöğretim kayıtları, %	Yükseköğretim kayıtları, %		Doğum da cinsiyet oranları, %	Sağlıklı yaşam beklentisi, yıl		Kadın Parlamento, %	Kadın Bakanlar, %	Devlet başkanı (son 50 yıl içindeki yıllar)
Türkiye	130	136	135	106	130	132	111	113	101	118	118	112	64	1	77	109	104	113	45
Almanya	10	48	38	68	41	89	1	103	1	1	138	1	86	1	98	12	42	17	8
Fransa	15	65	45	127	47	59	1	1	1	1	1	1	78	1	90	15	16	1	56
Güney Afrika	17	92	82	121	81	84	1	67	77	106	1	1	1	1	1	10	9	10	72
Kanada	19	30	29	49	46	55	1	1	1	n/a	1	1	105	1	114	25	54	1	64
İngiltere	21	58	49	76	102	47	71	38	1	88	1	1	112	1	123	20	36	76	7
Meksika	25	124	128	129	127	48	76	54	79	1	1	1	46	1	62	14	4	15	73
Arjantin	30	103	102	112	115	70	1	64	1	113	1	1	1	1	1	22	20	57	16
Avustralya	44	49	53	70	89	41	1	1	1	1	1	1	104	1	113	57	43	78	41
ABD	53	26	61	47	60	22	1	34	1	78	1	1	70	1	82	86	67	76	73
İtalya	76	117	95	125	101	99	97	55	62	101	1	1	118	126	114	44	30	47	73
Rusya	81	32	59	37	95	19	1	1	1	1	1	1	1	1	1	122	112	111	73
Endonezya	85	68	115	51	16	1	112	105	91	131	1	1	79	1	91	82	105	67	38
Brezilya	92	89	93	130	96	27	1	35	1	79	1	1	1	1	1	104	114	122	27
Çin	106	91	70	75	79	125	1	100	90	n/a	124	1	153	153	136	95	62	132	36
Güney Kore	108	127	92	119	121	142	88	101	1	84	107	120	1	1	1	79	108	73	29
Hindistan	112	149	145	117	144	136	132	112	127	1	1	1	150	149	134	18	122	69	4
Japonya	121	115	79	67	108	131	110	91	1	1	128	108	40	1	59	144	135	139	73
Suudi A.	146	148	146	60	141	127	146	92	100	76	122	1	139	1	146	136	95	145	73

Türkiye'den düşük sıralama

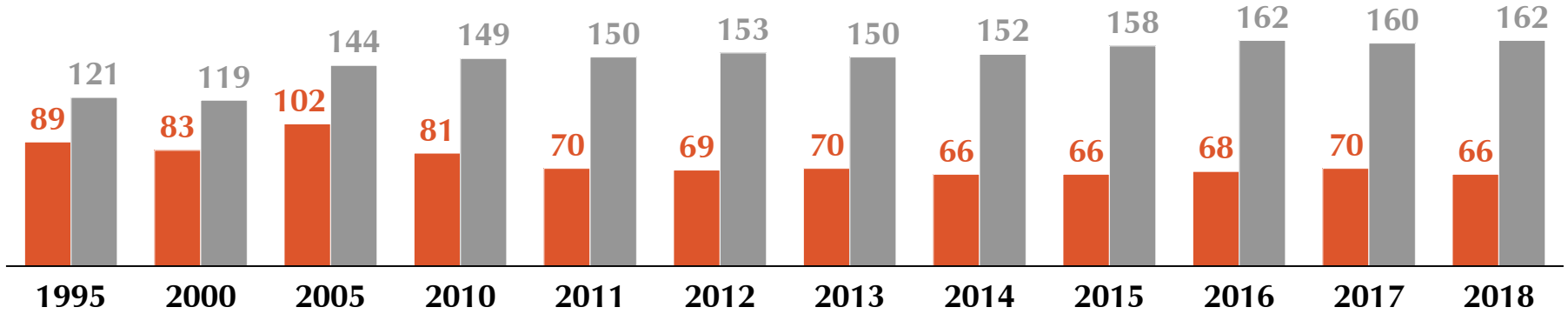
Türkiye'nin performansı

Türkiye'den yüksek sıralama

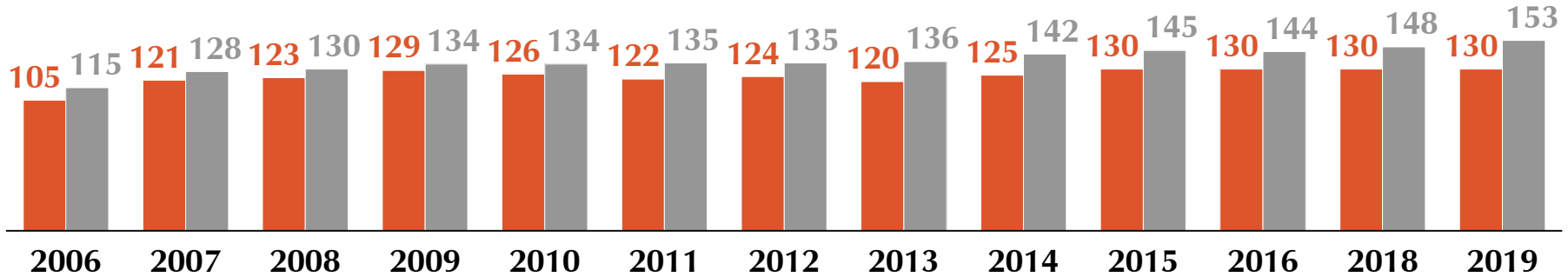
Kaynak: Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2020, TEPAV görselleştirmeleri

Not: n/a ilgili endekste, erişilemeyen verilerden dolayı kapsam dışı bırakılan alanları belirtmektedir. Göstergeler endeks değerine sundukları katkılara göre renklendirilmiştir.

Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ndeki 1995-2018 sıralaması

Türkiye'nin Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki 2006-2019 sıralaması

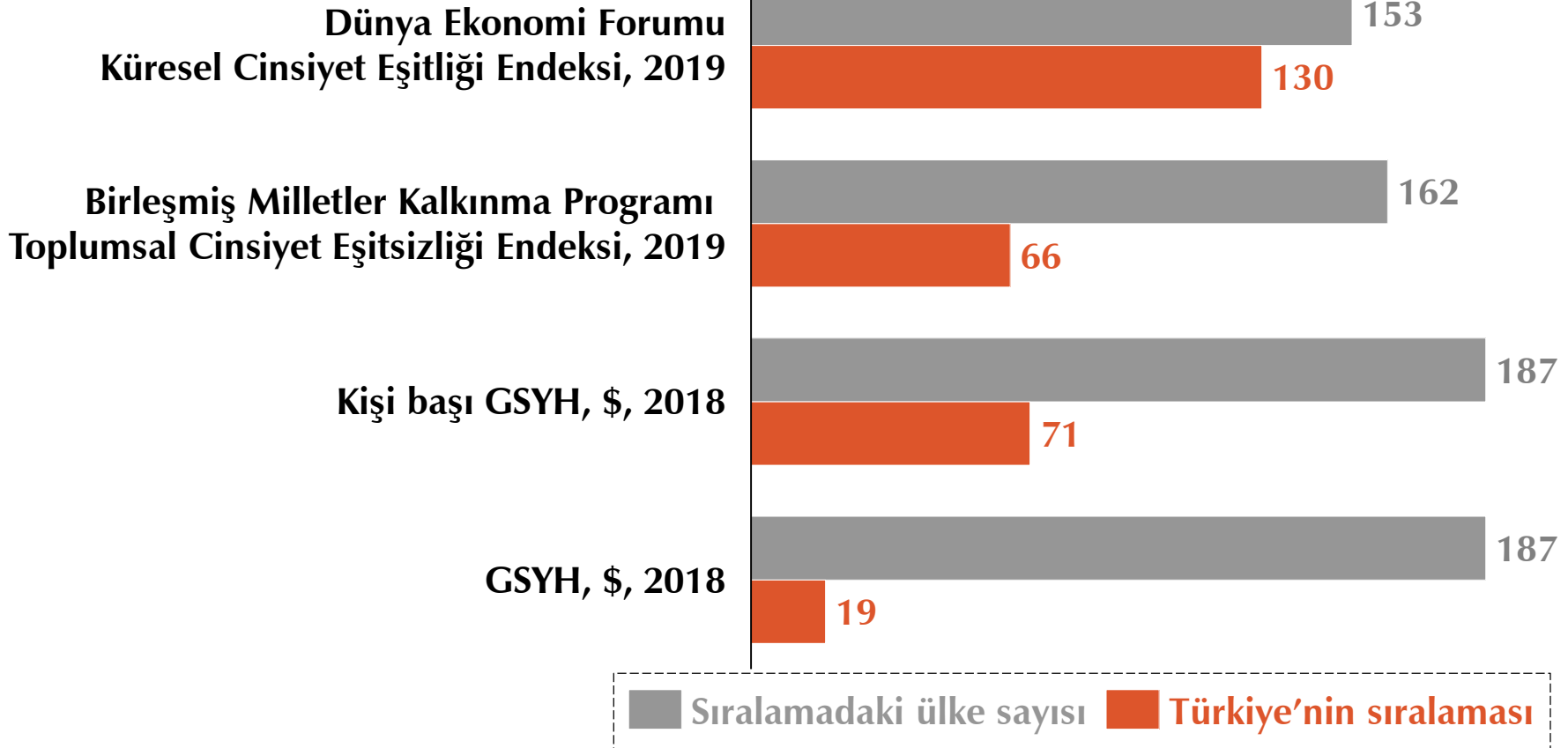
■ Türkiye'nin sıralaması ■ Sıralamadaki toplam ülke sayısı

Kaynak: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İnsani Gelişme Veri Tabanı (1990-2018) 22 Ekim 2019 güncellemesi, Dünya Bankası, Dünya Ekonomi Forumu Küresel Cinsiyet Eşitliği Raporu 2006-2020, TEPAV hesaplamaları

Not: Toplam ülke sayısı ve Türkiye'nin sıralaması, 22 Ekim 2019 tarihinde güncellenen veri seti üzerinden hesaplanmıştır. Güncelleme sonrasında hesaplanan endeks sıralamaları, ilgili yıllarda yayımlanan rapordaki versiyonlarından farklılaşabilmektedir.

Özetle, uluslararası endekslerdeki pozisyonumuz, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik atması gereken yeni adımların olduğunu gösteriyor

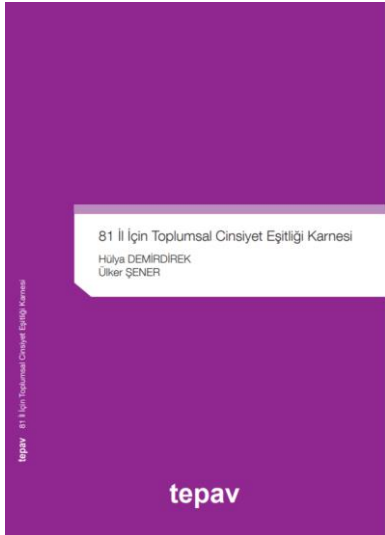
Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal cinsiyet eşitliği performansının karşılaştırılması

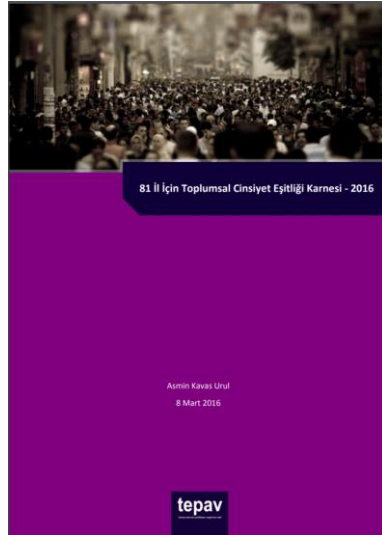
81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi

Toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeye yönelik politikaların tasarımı aşamasında Türkiye'nin 81 ilinin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından birbirlerinden çok farklı performanslara sahip

2014 yılından itibaren TEPAV tarafından, ikişer yıllık düzenli aralıklarla “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi” çalışmaları gerçekleştirilmeye başlanmıştır

2014

2016

2018

2020

TOBB, TSKB ve TEPAV iş birliğinde hazırladığımız çalışmamızın temel kapsamı

- TOBB ve TSKB öncülüğünde, TEPAV iş birliğinde hem gösterge seti hem de metodoloji açısından geçmiş çalışmalarımızı geliştirerek yerel düzeyde “81 İlde Türkiye’nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi”ni oluşturduk.
 - ➔ İlk defa Türkiye’nin kendine özgü toplumsal cinsiyet eşitliği karnesi geliştirilmiş oldu
- 81 İlde Türkiye’nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi’nin temel amacı
 - ➔ İllerin kadın-erkek eşitliği konusundaki mevcut durumlarını analitik bir ölçme ve değerlendirme aracı ile ortaya koymak
 - ➔ Yıllar içerisinde illerin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından gelişimlerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmek üzere bir temel oluşturmak
 - ➔ Yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliliğini temel alan politika üretim süreçlerine yol göstermek
 - ➔ Kamu, özel sektör ve finans kurumlarının bu yöndeki çalışmalarına ışık tutmak

3 alt endeks ve 11 gösterge (8'i yeni)

Belediye meclisi üyelerinin
cinsiyetlerine göre dağılımı

Siyasi partilerin ilçe başkanlarının
cinsiyetlerine göre dağılımı

TOBB'a bağlı oda ve borsalarda
başkan, meclis başkanı, genel
sekreter, yönetim kurulu üyeleri,
meclis üyeleri ve meslek komitesi
üyelerinin cinsiyetlerine göre
dağılımının ortalaması

Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı

Şirketlerin imza yetkilerinin
cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyetlerine göre
çalışan nüfusun oranı

Cinsiyetlerine göre
yönetici pozisyonunda
çalışma oranları

Benzer işler için
cinsiyetler arası ücret
eşitliği

Cinsiyete göre
okuryazarlık oranı

Cinsiyete göre en az lise
mezuniyet oranı

Cinsiyete göre en az
üniversite mezuniyet
oranı

Siyaset ve Ekonomide Temsil
Edilme Alt Endeksi

+

Üretim Faaliyetlerine
Katılım Alt Endeksi

+

Eğitime Katılım
Alt Endeksi

=

81 İlde
Türkiye'nin
Toplumsal
Cinsiyet
Eşitliği
Endeksi

3

Not: TEPAV'ın 2014-2018 dönemindeki çalışmalarında temel alınan göstergeler beyaz renk ile gölgelendirilirken, gösterge setine ilk defa eklenen göstergeler turuncu renk ile gölgelendirilmiştir.

Alt endeksleri nasıl yorumlayabiliriz?

- Siyaset ve ekonomide temsil edilme alt endeksi, kadınlar ve erkekler arasındaki eşitlik düzeyini, karar alma süreçlerine katılımları bağlamında değerlendirmeyi amaçlamakta
 - ➔ Kadınların siyasi yaşama katılımlarının yanı sıra; özel sektörde politika üretim süreçlerine ve karar verme mekanizmalarına katılımlarını da içermekte
- Üretim faaliyetlerine katılım alt endeksi, kadınların çalışma yaşamında yer alma, ekonomik yapı, üretim faaliyetlerine katılım ve çalışma hayatında fırsatlara erişim düzeyleri bağlamında değerlendirmeyi amaçlamakta
- Eğitime katılım alt endeksi, kadınlar ve erkekler arasındaki eşitlik düzeyini, eğitime katılım durumları üzerinden değerlendirmeyi amaçlamakta

81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi gösterge seti ve veri kaynakları

Alt Endeks	Gösterge	Tarih	Kaynak
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	31 Mart 2019	TÜİK
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	8-9 Kasım 2019	Siyasi parti web sitelerinin incelenmesiyle çevrim içi (online) TEPAV derlemesi
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Aralık 2019	TOBB*
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Ocak 2019	T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı*
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Eylül 2019	TOBB*
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	14-16 Ekim 2019	SGK*, TÜİK
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	14-16 Ekim 2019	SGK*
	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	14-16 Ekim 2019	SGK*
Eğitime Katılım	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	2018	TÜİK
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	2018	TÜİK
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	2018	TÜİK

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

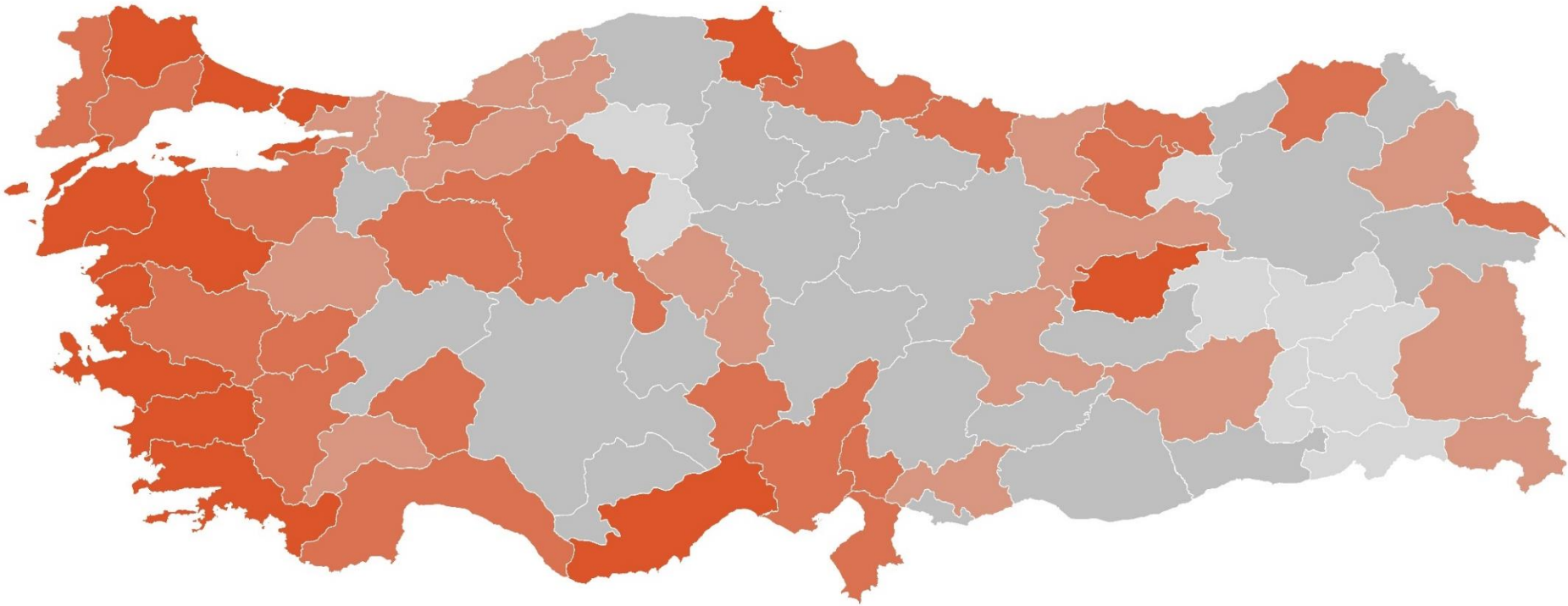
Not: TEPAV'ın 2014-2018 dönemindeki çalışmalarında temel alınan göstergeler beyaz renk ile gölgelendirilirken, gösterge setine ilk defa eklenen göstergeler turuncu renk ile gölgelendirilmiştir.

Not: Özel izinler ile derlenen veriler, kaynak isminin sonundaki * işareti ile belirtilmiştir.

Alt Endeks	Gösterge	Standart sapma	Standart sapma (yüzde 1 değişim başına)	Ağırlık katsayısı
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	0,074	0,135	0,124
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	0,047	0,214	0,196
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	0,029	0,349	0,321
	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	0,151	0,066	0,061
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	0,031	0,324	0,298
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	0,076	0,132	0,555
	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	0,160	0,063	0,264
	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	0,232	0,043	0,182
Eğitime Katılım	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	0,029	0,349	0,653
	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	0,109	0,091	0,171
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	0,107	0,094	0,175

81 ilin ortalama skoru 0,471. Türkiye'nin 43 ili, Türkiye'nin ortalama değerinden daha düşük bir toplumsal cinsiyet eşitliği performansına sahip; 38 il Türkiye'nin ortalama değerinden daha iyi bir resim çizmekte

81 ilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ana endeks değerleri

0,39-0,43

0,43-0,46

0,46-0,48

0,48-0,51

0,50-0,55

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

Türkiye'nin en eşitlikçi ili 0,542 değeri ile Muğla'dır. Ancak Muğla'nın skoru da tam eşitliğe yakın bir tablo sunmamakta

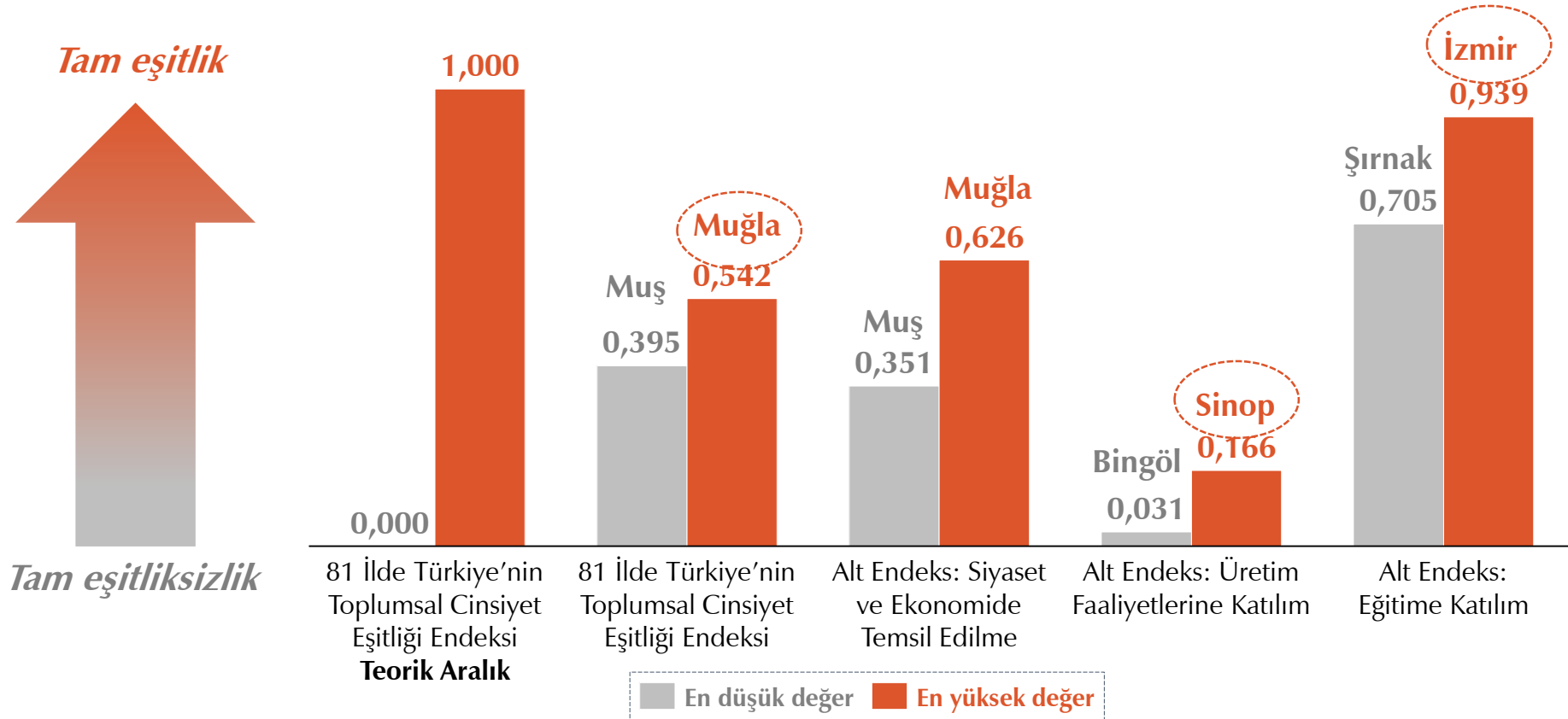
81 ilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'ndeki sıralamalarına göre ilk ve son 10 il

İlk 10 il		
il	Sıralama	Değer
Muğla	1	0,542
İzmir	2	0,532
Yalova	3	0,531
İstanbul	4	0,528
Kırklareli	5	0,527
Çanakkale	6	0,526
Sinop	7	0,523
Tunceli	8	0,517
Aydın	9	0,517
Balıkesir	10	0,512
Ortalama	-	0,471

Son 10 il		
il	Sıralama	Değer
Muş	81	0,395
Bingöl	80	0,400
Bayburt	79	0,401
Şırnak	78	0,403
Batman	77	0,417
Bitlis	76	0,419
Kırıkkale	75	0,428
Siirt	74	0,428
Çankırı	73	0,429
Erzurum	72	0,434
Ortalama	-	0,471

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki farkın en fazla olduğu temel alan,
kadınların “üretim faaliyetlerine katılımı”

81 ilde Türkiye’nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ve alt endekslerde minimum ve maksimum değerler ve bu değerlere sahip iller

81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde illerin ana endeks değerleri ve alt endeks performanslarında en az bir kategoride ilk 5'e giren iller, ısı haritası

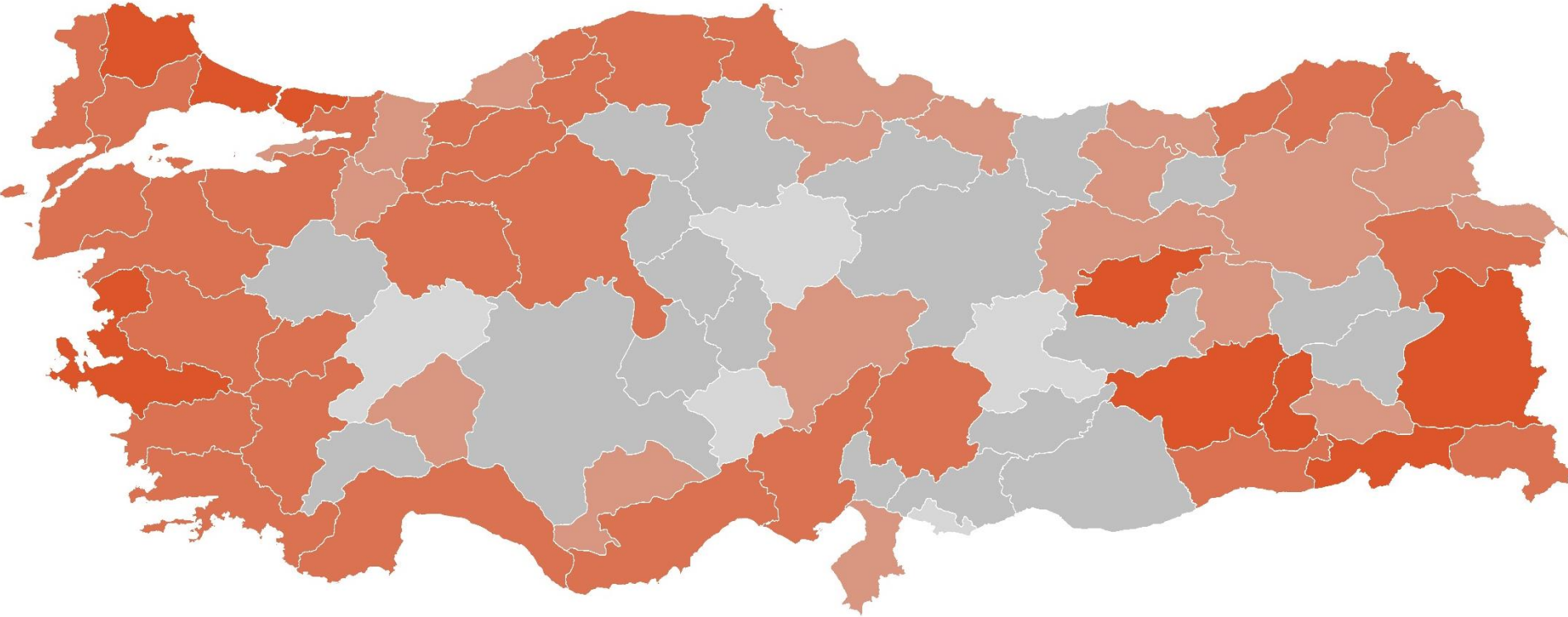
il	81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi		Alt Endeksler		
	Sıralama	Değer	Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Üretim Faaliyetlerine Katılım	Eğitim
Muğla	1	0,542	0,166	0,527	0,933
İzmir	2	0,532	0,123	0,535	0,939
Yalova	3	0,531	0,127	0,567	0,897
İstanbul	4	0,528	0,118	0,529	0,938
Kırklareli	5	0,527	0,115	0,571	0,896
Sinop	7	0,523	0,084	0,626	0,859
Tunceli	8	0,517	0,120	0,596	0,836
Aydın	9	0,517	0,144	0,498	0,908
Balıkesir	10	0,512	0,128	0,527	0,881
Iğdır	13	0,508	0,119	0,577	0,830
Antalya	14	0,507	0,123	0,479	0,918
Denizli	15	0,506	0,133	0,476	0,910
Tekirdağ	17	0,504	0,124	0,474	0,914
Gümüşhane	21	0,493	0,090	0,569	0,821
Artvin	27	0,488	0,138	0,492	0,832

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: İlgili sütunda yer verilen değerler toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyine göre her bir göstergenin kendi içerisinde karşılaştırılmasıyla renk değiştirmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyine göre en eşitlikçi il koyu yeşille renklendirilirken toplumsal cinsiyet eşitliği açısından eşitliksizliğin daha fazla olduğu illerde gölgelendirme rengi koyu yeşilden açık yeşile, açık yeşilden sarıya doğru açılmaktadır.

Türkiye’de hem yerel hem de ulusal düzeyde kadınların siyasi hayata katılım oranları, AB ortalamasının altında
Türkiye %11, AB %28,5 (İsviçre %42,5, Macaristan%11,8)

Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %

1,4 - 3,5

3,5 - 7,0

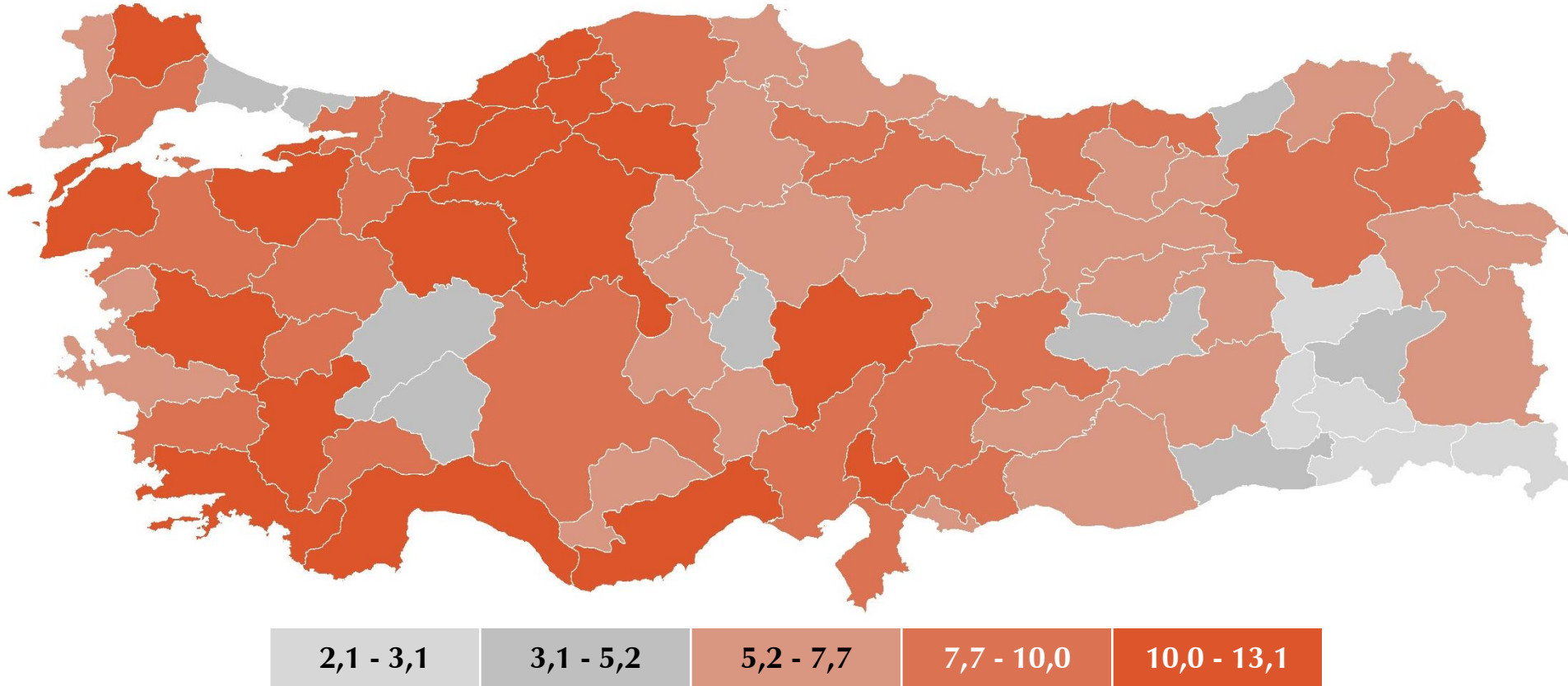
7,0 - 10,1

10,1 - 18,1

18,1 - 28,3

Kadınların imza yetkilerinin olduğu şirketlerin 81 ildeki genel ortalaması %7,7, ABD’de bu oran %35,1

Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, kadınların payı, 81 il haritası, %

**Türkiye’de cinsiyetlere göre çalışan nüfusun 81 ildeki ortalama oranı
kadınlarda %11,3; erkeklerde ise %28,8**

Cinsiyetlerine göre çalışan nüfus oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il

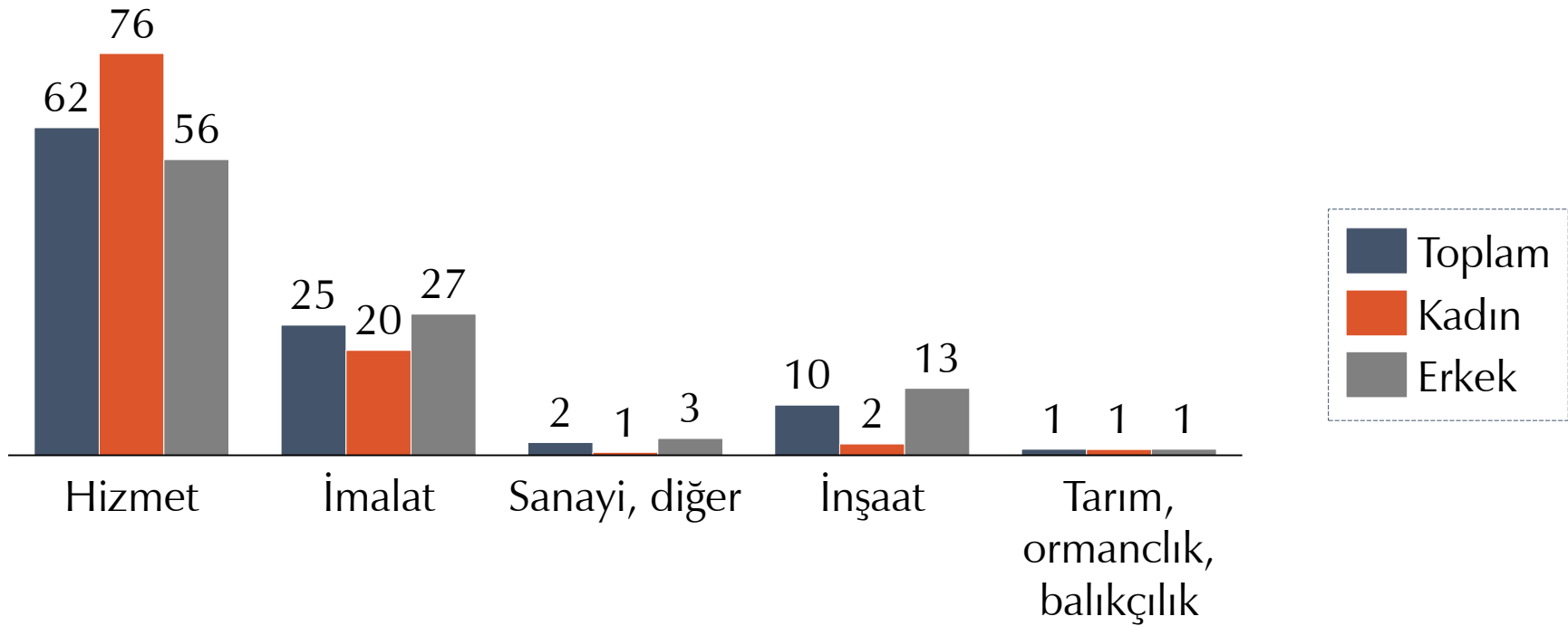
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Edirne	12	1	14,8%	24,4%	60,5%
Ordu	24	2	10,6%	18,8%	56,4%
Kırklareli	5	3	17,8%	32,9%	54,1%
Denizli	15	4	17,5%	32,7%	53,6%
Antalya	14	5	20,9%	41,8%	49,9%
Ortalama	-	-	11,3%	28,8%	38,8%

Son 5 il

İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
K.Maraş	52	1	8,1%	30,9%	26,2%
Mardin	61	2	6,4%	24,2%	26,4%
Gaziantep	39	3	9,6%	36,2%	26,4%
Siirt	74	4	6,6%	24,1%	27,4%
Şırnak	78	5	6,6%	23,8%	27,7%
Ortalama	-	-	11,3%	28,8%	38,8%

Kadınlar erkeklere kıyasla hizmet sektöründe daha fazla istihdam ediliyor

Türkiye’de sektörlere göre istihdamın dağılımı, %, 2019*

Kaynak: SGK 14-16 Ekim 2019 verileri, TEPAV hesaplamaları

Not: "Sanayi, diğer" gruplaması NACE Rev. 2 sınıflaması sisteminde B-D-E harflerini kapsamakta olup madencilik ve taş ocaklığı, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetlerini kapsamaktadır.

Türkiye’de kadınların yalnızca %23,6’sının, kendileri ile benzer işler yapan erkeklerle eşit ücret alabildiği tespit edildi
Kadınların %23,6’sının benzer işlerde çalışan erkeklerle eşit veya daha yüksek oranda ücret alabiliyor

Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il

il	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Mardin	61	1	55,0%	30,0%	100,0%
Şırnak	78	1	39,6%	28,7%	100,0%
Iğdır	13	3	48,5%	54,3%	89,3%
Van	40	4	41,2%	50,4%	81,7%
Siirt	74	5	31,7%	39,3%	80,6%
Ortalama	-	-	23,6%	66,1%	38,8%

Son 5 il

il	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Tekirdağ	17	1	8,7%	87,5%	10,0%
Kayseri	68	2	9,4%	82,7%	11,4%
Denizli	15	3	9,7%	82,1%	11,8%
Bursa	26	4	10,0%	83,1%	12,0%
Karabük	43	5	10,5%	81,1%	13,0%
Ortalama	-	-	23,6%	66,1%	38,8%

Cinsiyetlere göre yönetici pozisyonunda çalışma oranlarında, 81 ilin ortalamasına göre kadınların %1'i; erkeklerin %1,4'ü yönetici pozisyonunda çalışmaktadır. 81 ilin ortalamasına göre kadın/erkek rasyosu, diğer göstergelere kıyasla, yüzde 72,4 ile tam eşitliğe görece daha yakın bir performans izlemekte

Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il					
il	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Zonguldak	35	1	1,5%	1,2%	100,0%
Osmaniye	19	1	1,5%	1,2%	100,0%
Yalova	3	1	1,7%	1,6%	100,0%
Artvin	27	1	0,7%	0,7%	100,0%
Çanakkale	6	5	1,3%	1,3%	95,7%
Ortalama	-	-	1,0%	1,4%	72,4%

Son 5 il					
il	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Ardahan	71	1	0,4%	1,3%	34,6%
Bingöl	80	2	0,2%	0,6%	36,6%
Karaman	55	3	0,5%	1,3%	37,8%
Şırnak	78	4	0,3%	0,9%	39,2%
Batman	77	5	0,4%	0,9%	43,1%
Ortalama	-	-	1,0%	1,4%	72,4%

En az lise mezuniyet oranı açısından cinsiyetler arası farkın en düşük olduğu 5 il sırasıyla İstanbul, Muğla, İzmir, Ankara ve Antalya

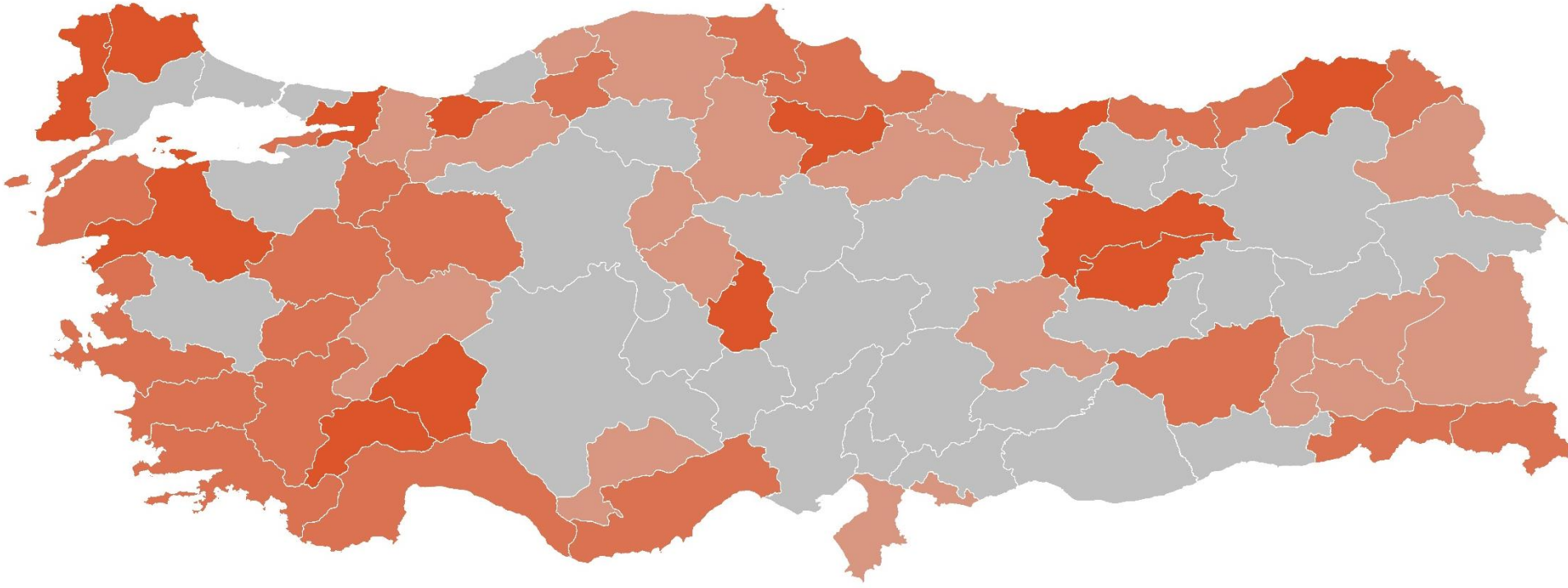
Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oran farkına (kadın/erkek rasyosu) göre ilk ve son 5 il

İlk 5 il					
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
İstanbul	4	1	41,7%	49,7%	84,0%
Muğla	1	2	38,3%	45,8%	83,7%
İzmir	2	3	41,6%	49,7%	83,6%
Ankara	16	4	48,0%	60,6%	79,3%
Antalya	14	5	37,9%	48,0%	79,0%
Ortalama	-	-	27,0%	43,1%	62,3%

Son 5 il					
İl	Genel Sıralama	Gösterge Sıralama	Kadın	Erkek	Kadın/Erkek
Şırnak	78	1	14,4%	42,7%	33,8%
Siirt	74	2	17,1%	44,5%	38,4%
Hakkâri	41	3	21,6%	52,6%	41,1%
Bitlis	76	4	17,4%	41,9%	41,6%
Muş	81	5	14,8%	35,3%	42,0%
Ortalama	-	-	27,0%	43,1%	62,3%

Türkiye’de okul öncesi kreş veya gündüz bakımevlerinden çocukların %47,2’si, yararlanmaktadır. %63,9 ile en yüksek oran Erzincan’da

3-5 yaş arası çocukların net okullaşma oranı, 81 il haritası, %

35 – 43,5

43,5 - 47,2

47,2 – 54,5

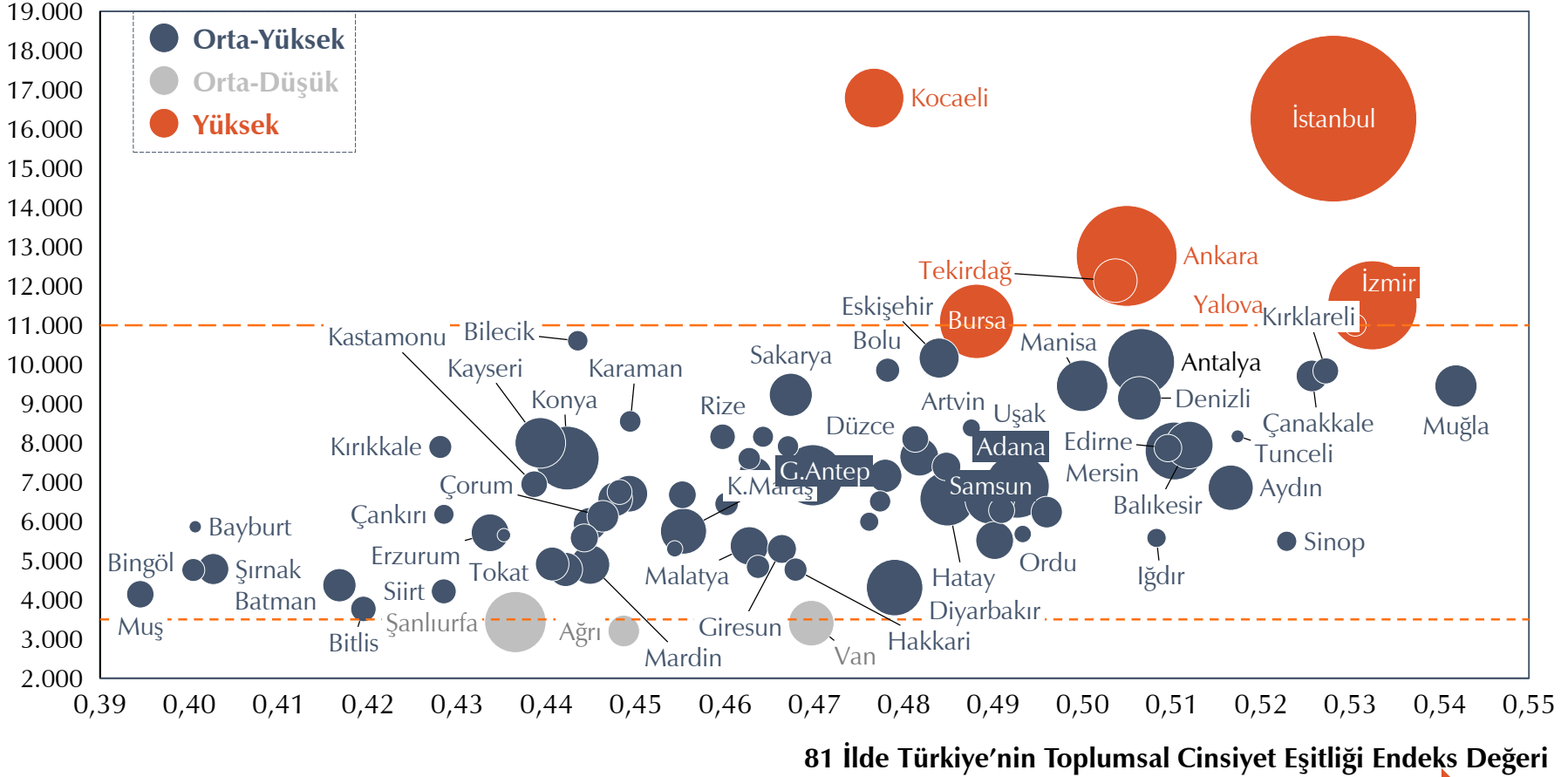
54,5 – 64,0

Kaynak: TEPAV hesaplamaları

Not: Gösterge değeri, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında daha iyi bir performans sergiledikçe; renk skalası açık griden koyu turuncuya doğru değişiklik göstermektedir.

81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ve kişi başı GSYH değeri

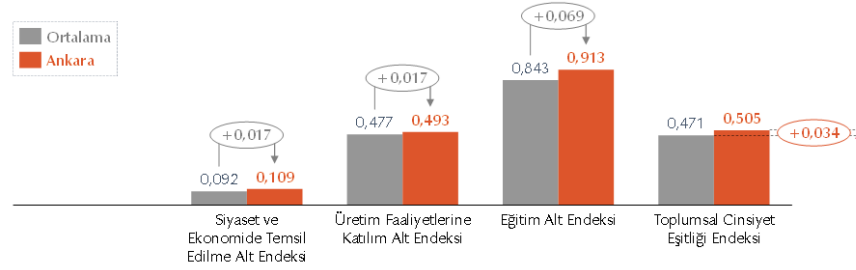
Kişi başı GSYH, \$, 2018

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Azalıyor

Ankara	Genel Sıralama	16
	(81 il)	
	Genel Değer	0,505
	Tam eşitsizlik= 0,000 Tam eşitlik= 1,000	

Coğrafi bölge	Nüfus, toplam	Nüfus, erkek	Nüfus, kadın	GSYH	Kişi Başı GSYH	Gelir grubu
İç Anadolu	5,5 milyon	2,7 milyon	2,8 milyon	69 milyar 878 bin \$	12 bin 764 \$	Yüksek

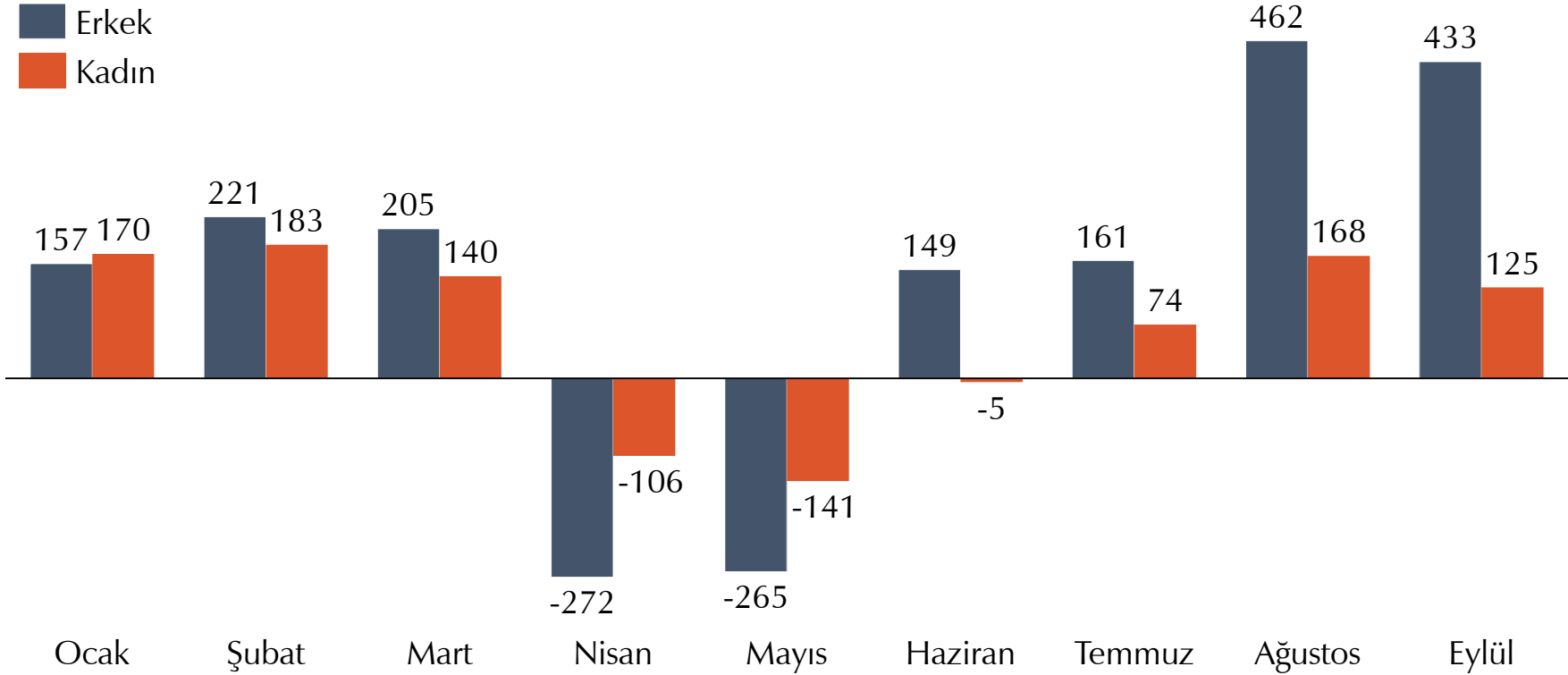
Alt Endeks	Gösterge	Düzy	Ortalama	Ankara
Siyaset ve Ekonomide Temsil Edilme	Belediye meclisi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	10,4%	13,5%
		Kadın/Erkek	12,0%	15,6%
	Siyasi partilerin ilçe başkanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	2,8%	2,0%
		Kadın/Erkek	3,1%	2,0%
	TOBB'a bağlı oda ve borsalarda başkan, meclis başkanı, genel sekreter, yönetim kurulu üyeleri, meclis üyeleri ve meslek komitesi üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımının ortalaması	Kadın	3,3%	1,1%
		Kadın/Erkek	3,5%	1,1%
Üretim Faaliyetlerine Katılım	Cinsiyetlere göre sendikalaşma oranı	Kadın	9,8%	10,6%
		Kadın/Erkek	56,6%	69,1%
	Şirketlerin imza yetkilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı	Kadın	7,7%	11,9%
		Kadın/Erkek	8,4%	13,4%
	Cinsiyetlerine göre çalışan nüfusun oranı	Kadın	11,3%	20,6%
		Kadın/Erkek	38,8%	46,7%
Eğitim	Cinsiyetlerine göre yönetici pozisyonunda çalışma oranları	Kadın	1,0%	1,9%
		Kadın/Erkek	72,4%	78,7%
	Benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği	Kadın	23,6%	11,7%
		Kadın/Erkek	38,8%	14,6%
	Cinsiyete göre okuryazarlık oranı	Kadın	91,5%	93,6%
		Kadın/Erkek	94,5%	97,0%
Eğitim	Cinsiyete göre en az lise mezuniyet oranı	Kadın	27,0%	48,0%
		Kadın/Erkek	62,3%	79,3%
	Cinsiyete göre en az üniversite mezuniyet oranı	Kadın	13,5%	27,1%
		Kadın/Erkek	68,0%	81,7%

Not: Her bir göstergede toplumsal cinsiyet eşitliği açısından en iyi performansa sahip il koyu yeşil ile gölgelendirilmiştir.

COVID-19 Döneminde Kadın İstihdamı

Nisan ve Mayıs'ta istihdamdaki daralmayı takiben kayıtlı iş gücünde bir iyileşme gözlemlendi. Eylül ayında toparlanma devam etti

Türkiye'de aylara ve cinsiyetlere göre kayıtlı istihdamın bir önceki yıla göre değişimi, bin kişi, 2019-2020

Antalya, Muğla, İstanbul, Ankara ve Aydın kadın istihdamında Nisan-Mayıs döneminde en fazla kaybın yaşandığı iller

Kadın istihdamında Nisan-Mayıs 2020 döneminde en fazla değişimin yaşandığı ilk 10 il

il	Değişim, bin kişi		Değişim, oran, %	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Antalya	-181.5	-78.5	-22.4	-19.1
Muğla	-63.8	-28.2	-20.0	-20.6
İstanbul	-79.0	-20.1	-1.5	-0.7
Ankara	-58.5	-11.6	-3.9	-1.6
Aydın	-11.3	-9.6	-5.5	-9.2
İzmir	-37.9	-7.4	-3.3	-1.2
Trabzon	-8.6	-6.3	-5.3	-8.5
Eskişehir	-2.8	-5.4	-1.2	-5.1
Kilis	-0.7	-4.5	-3.0	-34.8
Adana	2.2	-3.6	0.5	-2.1

12 ilimizde Nisan'dan bu yana sürekli düşüş yaşandı

Kadın istihdamında Nisan-Eylül 2020 döneminde sürekli düşüşün yaşandığı iller, değişim oranı, %, 2019-2020

İl	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
Hakkari	-22.2	-25.4	-22.5	-19.3	-17.0	-22.1
Siirt	-1.4	-14.1	-6.8	-7.0	-7.3	-11.1
Antalya	-16.7	-21.3	-21.2	-18.1	-10.8	-10.1
Şırnak	-9.5	-9.4	-3.0	-5.0	-4.0	-8.3
Muğla	-17.3	-23.7	-21.0	-14.2	-8.6	-7.0
Ardahan	-16.5	-15.8	-6.3	-4.4	-3.9	-6.7
Karabük	-9.7	-9.9	-6.2	-3.9	-2.0	-4.2
Tunceli	-25.2	-22.4	-17.6	-2.8	-0.5	-2.7
Kilis	-33.3	-36.3	-33.3	-22.1	-19.2	-2.5
Aydın	-7.2	-11.1	-8.2	-3.8	-1.2	-1.6
Trabzon	-8.1	-8.9	-7.7	-3.9	-1.4	-0.3
Nevşehir	-4.5	-6.2	-3.6	-2.7	-0.4	-0.1

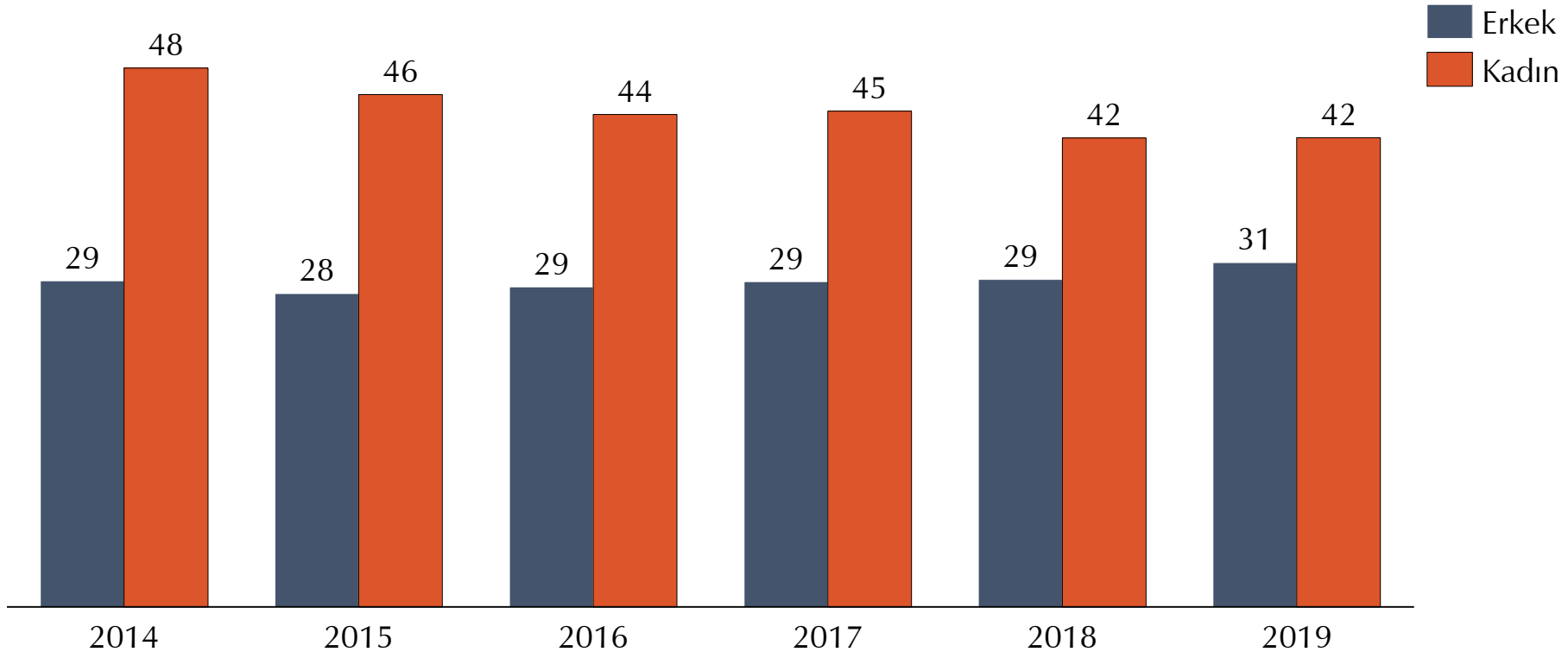
Türkiye’de COVID-19 döneminde istihdam göstergeleri (bin kişi)

	İşsizlik ödeneği alan (Resmi kayıt)	Kayıtlı işsiz (Resmi kayıt)	İşsiz (Anket)	Kısa çalışma ödeneği (Resmi kayıt)	Kayıtlı istihdam (Resmi kayıt)	Toplam istihdam (Anket)
Ocak	610	3,614	4,362	25	20,032	27,266
Şubat	593	3,452	4,228	18	20,076	26,753
Mart	595	3,675	3,971	97	20,214	26,133
Nisan	592	3,630	3,775	3,243	19,752	25,614
Mayıs	530	3,551	3,826	3,283	19,843	25,858
Haziran	465	3,379	4,101	2,487	20,373	26,531
Temmuz	402	3,325	4,227	1,775	20,380	27,263
Ağustos	357	3,351	4,194	1,303	20,714	27,554
Eylül	308	3,131		1,024	20,970	
Ekim	255	3072		928		

Cinsiyet	✓	✓	✓	✗	✓	✓
İl	✓	✗	✓	✗	✓	✓
Cinsiyet ve il	✗	✗	✓ (Düzy 2-yıllık)	✗	✓	✓ (Düzy 2-yıllık)

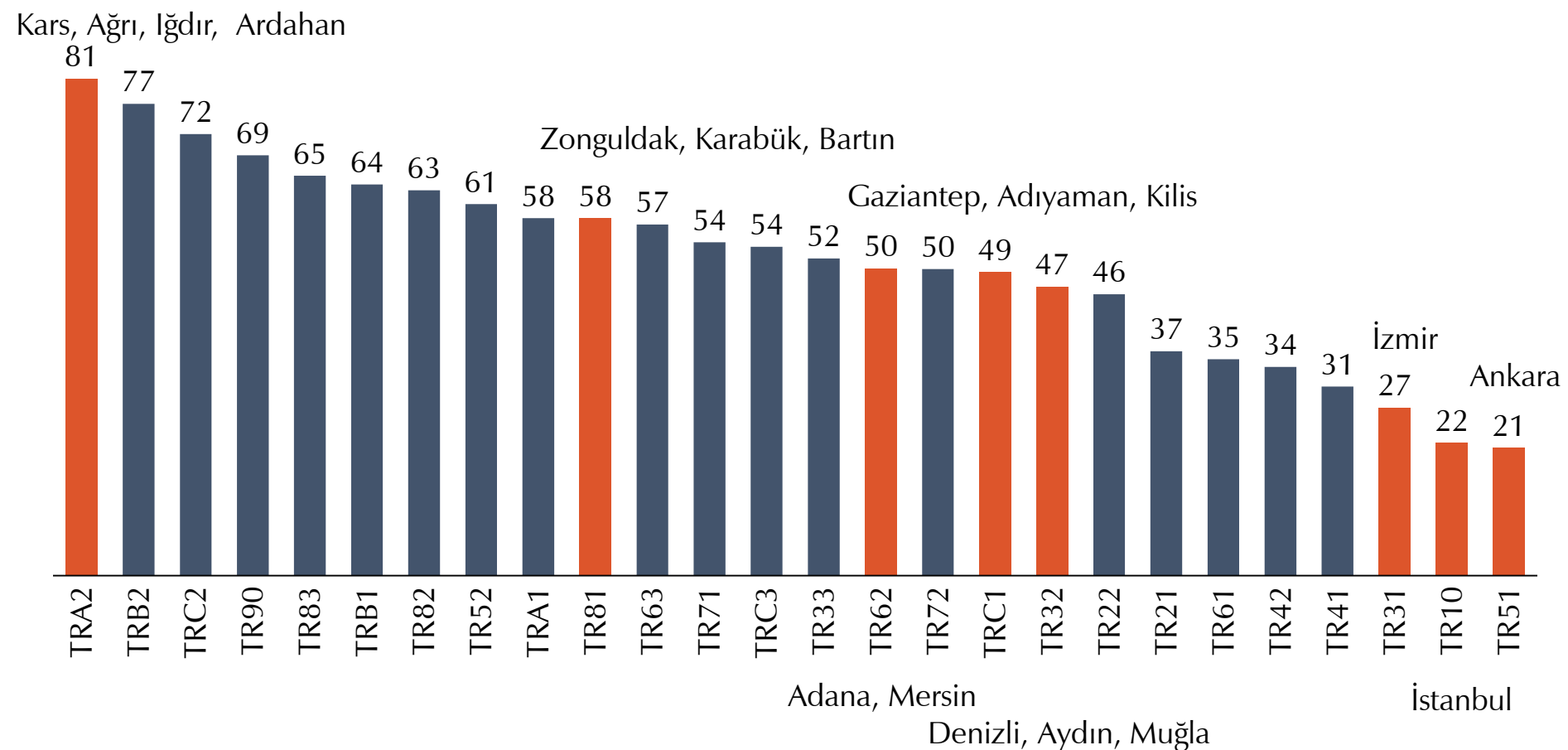
Kadınlarda kayıt dışı istihdam daha yükse Mevcut COVID-19 desteklerinin dışında kalıyorlar

Türkiye’de cinsiyetlere göre kayıt dışı istihdamın payı, %, 2014-2020

Kadınlar arasındaki kayıt dışılığında iller arasında oldukça farklılaşabildiğini unutmamak gerekiyor

Düzyer 2 bölgelerine göre kadınlar için kayıt dışı istihdamın payı, %, 2019

Sonuçlar

- Uluslararası endekslerde Türkiye'nin sıralaması toplumsal cinsiyet eşitliğinde yeni politikalara ihtiyaç duyulduğunu gösteriyor
 - Özellikle üretim faaliyetlerine katılım alanı öncelikli alan olarak öne çıkıyor, ikincil alan eğitim iken sağlık göstergelerinde görece iyi bir performansımız var
- TOBB, TSKB ve TEPAV iş birliğinde geliştirdiğimiz “ 81 İlde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi” illerin farklılaşan ihtiyaç alanlarını ortaya koyuyor
 - En eşitlikçi ilimiz tam eşitliğe erişememiş durumda
 - Üretim faaliyetlerine katılım tüm iller için öncelikli alan
 - 81 il karnesi, yeni politikalar için önemli bir başlangıç noktası
- COVID-19 dönemindeki mevcut destek mekanizmalarını ve kadın istihdamını ayrıca takip etmemiz gerekiyor
 - Kayıt dışılık, sektörlerin etkilenme düzeyi ...